ANCHETA **Sportul** PE TEMA

FETELE OBȚIN PERFORMANȚE SUPERIOARE BĂIEȚILOR! DE CE?

Ați remarcat, desigur, că într-o serie de sporturi de mare audiență și cu evidentă pondere în programul Jocurilor Olimpice, fetele sînt – în ceea ce privește nivelul valoric, performanța – net superioare băieților. Și aceasta în ciuda faptului că numărul probelor feminine este – în aceleași discipline – mai mic decît al celor masculine! Astfel, atletismul programează la J.O. 17 probe feminine și 24 masculine, gimnastica 6–8, iar înotul 14–15. În total, la cele trei sporturi sînt 37 probe feminine și 47 masculine...

Ei bine, atunci cum se explică faptul că în atletism, de pildă, de la **Iolanda Balaș** pînă la **Vali Ionescu**, pe un „traseu" pe care le intilnim pe **Mihaela Peneș, Viorica Viscopoleanu, Lia Manoliu, Argentina Menis, Valeria Ștefănescu, Dorina Cătineanu, Natalia Betini, Maricica Puică** ș.a. s-a aflat – cu un titlu continental – doar **Carol Corbu**? Sau că în gimnastică, de la **Berta Corobeanu, Lenuța Leuștean** și **Sonia Iovan** pînă la **Ecaterina Szabo**, „via" **Nadia Comăneci**, doar un singur gimnast, **Dan Grecu**, a contat printre performeri? Ca să nu mai vorbim de înot, unde după **Cristina Balaban** a urmat **Carmen Bunaciu**, apoi, **Irinel Pănulescu** și, acum, **Anca Pătrășcoiu** et comp.

Ce se intîmplă de fapt? Sînt cauze obiective sau subiective? Pentru a explica acest fenomen – curios, fără îndoială – am întreprins o anchetă, purtînd discuții cu mai mulți factori ale căror opinii pot aduce lumină în această problemă. Cu amabilitate și – mai ales – cu interes, cei solicitați au răspuns invitației noastre și au dezbătut cu obiectivitate cauzele pentru care **fetele sînt înaintea băieților.** Am avut impresia însă că problema pusă în discuție a **surprins,** că oamenii sportului nu și-au pus-o pînă acum, mulțumindu-se cu starea de fapt. Firește, n-am solicitat numai explicații, ci și opinii privind mijloacele de a-i aduce pe băieți la nivelul tovarășelor lor de sport. Pagina de față nu-și propune însă să epuizeze acest vast subiect, ci doar să-i stimuleze pe cei interesați. Așa încît, discuția rămîne deschisă...

Dr. ION DRĂGAN — directorul Centrului de medicină sportivă: „Îmi face plăcere să particip la această interesantă discuție. Am să încep prin a preciza că **există unele cercetări în domeniul biologiei și randamentului ființei umane, cercetări care arată că femeile au aptitudini care, antrenate corespunzător, se pot transforma în randament superior, în cazul nostru în performanțe sportive superioare, în ceea ce privește rezistența și îndemînarea.** Cele trei sporturi alese de dv. reclamă aceste calități: gimnastica — îndemînare, înotul — rezistență, atletismul — îndemînare, rezistență. Deci, s-ar părea că organismul feminin are unele înclinații către efortul de rezistență și îndemînare, superioare organismului masculin.

În susținerea opiniei, amintesc că în favoarea acestei idei pledează și o lucrare a cercetătorului american E. Jockl, care — urmărind evoluția performanțelor olimpice postbelice și încercînd o explicație a acestei dinamici — arată o evoluție la sporturile caracterizate prin cele două calități amintite, rezistență și îndemînare, în favoarea sexului feminin. Argumentele autorului lucrării ar consta în: a) **înclinația sexului feminin către eforturile de tip rezistență și îndemînare;** b) **extinderea mai mare, în ultimii ani, a sportului în rîndurile fetelor decît în cele ale băieților;** c) **unele achiziții științifice de ordin metodic, medico-biologic și psihologic introduse în procesul de antrenament al sportivelor.**

Din cele amintite și exemplificate cu date obiective rezultă că și perspectiva în aceste discipline sportive — în ceea ce privește dinamica performanței — este în favoarea sexului feminin. Cu atît mai mult cu cît nu se admite azi o limită biologică a acestor performanțe, organismul uman vădind resurse nebănuite în această luptă continuă de adaptare la factori noi, cu care este confruntat continuu și din care iese învingător.

N-aș încheia aceste cîteva considerații fără o opinie din sfera psihologiei și a comportamentului femeii în sport. **Fetele se atașează mai ușor de un idol sportiv, sînt mai perseverente în dorința de a-l reedita și întrece performanța, iar vîrsta la care pot obține rezultate superioare fiind mai mică, deci în afara unor dominante profesionale și socio-familiare, îi permite o modelare mai adecvată, cel puțin pe plan motivațional.**

Desigur, pe planul tuturor acestor cauze se poate acționa. Totul este să vrem și să învățăm cum să înrîurim creșterea și dezvoltarea generațiilor de tineri sportivi, să avem știința de a-i selecta pe cei cu perspective reale și răbdarea de a-i însoți pînă la desăvîrșire".

OVIDIU SMADOIU — psiholog la C.S.M.: „Există, evident, o cauză obiectivă. **Există o diferență de dezvoltare biologică și psihologică în favoarea fetelor la vîrsta pubertății: 11—14 ani, vîrstă care corespunde selecției secundare în sport.** N-aș dori să se înțeleagă că — la această vîrstă — băieții ar fi aptitudinal handicapați din punct de vedere psihologic, ci doar că fetele au o mai mare stabilitate psihică în activitățile în care sînt angrenate în general, sînt mai ordonate. Băieții sînt în mai mare măsură înclinați să adopte o atitudine negativistă (de neacceptare necondiționată a imixtiunii adultului în crearea unei opinii) față de rigorile unei activități. Sînt deosebiri de ordin atitudinal și nu aptitudinal, în nici un caz tranșante, care dispar odată cu depășirea acestei vîrste.

Sportul este un fenomen condiționat biologic, psihologic, dar și social. **Aceasta determină orientarea specialiștilor spre acele elemente capabile să obțină cît mai repede performanța. Deci decalajul vîrstei între fete și băieți este accentuat de tehnicienii sportului printr-o conduită impusă de necesități. O altă cauză ar fi concepția specialiștilor despre vîrstă sportivă — performanță sportivă, care determină o acțiune de selecție de perspectivă apropiată (în care fetele relevă mai multe șanse),** făcînd să dispară uneori veritabile valori (îndeosebi din rîndurile băieților) ținînd de o perspectivă mai îndepărtată.

Este necesar, în primul rînd, **un efort susținut psiho-pedagogic, care să țină seama de diferențele de reacție comportamentală dintre băieți și fete. Procesul de individualizare a pregătirii se impune a fi accentuat, astfel încît să se aibă în vedere diferențele de nivel aptitudinal și structura personalității sportivului. Stabilirea obiectivelor de performanță de-a lungul carierei sportive să se facă în funcție de posibilitățile biomedicale și psihologice evitîndu-se, pe cît posibil, antitezarea rezultatelor fetelor cu cele ale băieților, deoarece are o rezonanță psihică negativă, nestimulativă. Trebuie, de asemenea, să se întreprindă măsuri pentru frînarea exodului antrenorilor de mare profesionalitate spre sportul feminin, recreîndu-se echilibrul necesar.** Se impune, de asemenea, accentuarea pregătirii psihologice a băieților în perioada pregătitoare și în cea competițională, pregătire psihologică care poate preveni apariția unor răspunsuri neadaptative la solicitările psihice maximale. Depășirea acestei bariere psihice conduce sigur spre diminuarea decalajului dintre rezultatele fetelor și cele ale băieților".

VICTOR FIREA, secretar responsabil al F.R. Atletism: „Avantajul în favoarea fetelor este real, într-adevăr. Nivelul valoric mai ridicat al atletelor se explică prin cîteva realități: **ușurința relativă a lucrului cu fetele, care acceptă privațiunile, eforturile mari și prelungite; pătrunderea mai ușoară în elita internațională a unor probe feminine, spre deosebire de probele similare ale băieților, răspîndite, cu bune rezultate, în mai multe zeci de țări; pînă la 13—15 ani, fetele se dezvoltă psihic și fizic mai repede decît băieții.** Sînt, acestea, explicații obiective ale situației de fapt.

Există, însă, și cauze subiective. **La fete, am avut, de-a lungul anilor, antrenori mai buni decît la băieți, printre ei numărîndu-se T. Tatu, D. Serafim, L. Pandele, I. Puică, I. Söter, N. Mărășescu.** Spre deosebire de toți aceștia, tehnicienii atleților au făcut deseori rabat la disciplină, fără să ia măsuri de sancționare la timpul potrivit. La fel secțiile, cluburile și, deseori, chiar federația. S-au pierdut astfel o serie de talente care, ca juniori, s-au clasat pe poziții fruntașe în atletismul european, dar care s-au plafonat ca seniori sau au dispărut pur și simplu din aria performanței. Pe de altă parte, după ce și-au atins unele scopuri personale, mulți atleți n-au mai manifestat interesul de pînă atunci în pregătire. Din păcate și acum există în unele cluburi o serie de sportivi tolerați care sînt menținuți pe baza rezultatelor realizate cu ani și ani în urmă. Aceleași cluburi se zbat chiar să-i trimită peste hotare!... Sportivii, în special băieții, profită de aceste slăbiciuni ale cluburilor și ale antrenorilor lor. Pe de altă parte, sînt și cauze pentru care întregul nostru atletism nu progresează așa cum trebuie, dar cărora, parcă, băieții le cad în mai mare măsură victime. Iată-le: **aportul minor al medicinei sportive la mărirea capacității de efort; contribuția scăzută a organizațiilor centrale și locale cu atribuții în mișcarea sportivă la dezvoltarea unui sport care ar trebui să fie CU ADEVĂRAT PRIORITAR și care nu este tratat ca atare; ineficiența competițiilor de masă, sporadice în general și neurmărite de tehnicienii atletismului; ponderea extrem de scăzută, a acestui sport în școli ș.a.m.d."**

TIBERIU MUNTEANU, antrenor de înot: „Într-adevăr, natația noastră feminină are rezultate mai bune. La originea acestei inegalități se află o serie de factori ce țin de:

1. **Selecție și orientare:** a) chiar de la abordarea performanței, băieții se simt atrași și de polo, care este un joc cu mingea, mai atractiv și, oricum, competitiv în timp ce fetele, care au început înotul, nu au un asemenea... refugiu; b) privitor la selecție, probabil că nu găsim tipul somatic cel mai potrivit pentru băieți: actualmente luăm în considerare un tip somatic comun și pentru fete și pentru băieți, care s-a dovedit bun, în timp, pentru fete dar nu și... pentru băieți.

2. **metodica pregătirii:** a) antrenorii lucrează cu băieții mai puțin decît cu fetele, deși alcătuiesc cu toții o singură grupă: specialiștii noștri nu reușesc să dea și nici să ceară de la băieții lor ce și cît trebuie; b) întrucît fetele o iau înaintea băieților, ca dezvoltare multilaterală, la vîrstele mici, ele realizează mai devreme decît partenerii lor de grupă rezultate bune și, întrecîndu-i, îi demobilizează și îi determină, nu arareori, să renunțe la sportul de performanță (n.n. **de ce nu se lucrează pe grupe separate?**); c) înotul este o disciplină de răbdare, de tenacitate, cu antrenamente lipsite de spectaculozitate și fetele se supun mai ușor pregătirii decît băieții, muncesc mai mult, cu mai multă responsabilitate; d) nu am reușit să avem o aparatură specifică pentru dezvoltarea pe uscat a forței specifice și, din acest punct de vedere, cel mai mult au de pierdut băieții, pentru că probele lor necesită o pregătire fizică sporită.

Fără a avea pretenția de a fi epuizat un subiect deosebit de interesant, aș vrea să menționez că aspectele discutate și, în general, problema pusă pe tapet de ziarul „Sportul" trebuie să formeze tot atîtea subiecte de meditație pentru specialiștii care lucrează în domeniul sportului de performanță, pentru părinții tinerilor înotători, pentru cadrele didactice din școlile unde aceștia învață, pentru federație. Cred că pentru eradicarea unora dintre aceste lipsuri ce conduc la o afirmare mai slabă a băieților noștri în competiții internaționale **federația trebuie să reconsidere chiar sistemul competițional, în sensul organizării de concursuri numai pentru o singură vîrstă, în așa fel încît să se întreacă într-o probă numai băieții născuți în același an. Mai există, cu siguranță, și alte rezolvări la care ne vom gîndi în viitor".**

ADRIAN STOICA, antrenor federal la gimnastică masculină: „Există atît de mari diferențieri între gimnastica feminină și cea masculină încît aș îndrăzni să spun că e vorba despre două sporturi... diferite! Bunăoară, fetele se afirmă la vîrste fragede, 13—17 ani, și încep să se gîndească la momentul renunțării la 18, adică tocmai atunci cînd băieții încep, practic, marea performanță și se apropie de-abia de cota maximă a posibilităților lor. De aici derivă primul mare dezavantaj al antrenorului de gimnastică masculină: el trebuie să lucreze la parametrii cei mai înalți cu tineri ce traversează perioade dificile ale vieții lor, din punct de vedere fiziologic, biologic, social. Problemele de rezolvat sînt multiple și poate că nu găsim cele mai potrivite soluții. De aici, lipsă de progres la băieți, renunțări, pierderi de elemente valoroase pentru înalta performanță. Tot diferențierile de vîrstă determină un nou dezavantaj pentru gimnaști: dacă fetele parcurg în 10 ani perioada de creștere și afirmare, băieților le trebuie 10 ani pînă încep marea performanță! Vă dați seama că, **în aceste condiții, mulți dintre antrenorii noștri se orientează spre lucrul cu fetele, unde rezultatele apar mai repede și ciclul formării unei generații este mai scurt...**

Pe de altă parte, gimnastica feminină este mult mai bine organizată, beneficiind de centre mai puternice, așa cum sînt Oneștiul, Deva, Sibiul, Baia Mare și, implicit, de mai mulți specialiști care lucrează în acest domeniu, la un antrenor de băieți, lucrează doi pentru fete; teoretic, deci, fiecare antrenor de la băieți trebuie să scoată, în condiții mult mai dificile, rezultate cît doi antrenori de la fete. Și cum nu se întîmplă așa, fetele sînt unde sînt, iar băieții progresează, dar mai greu. Sigur, însă, că ne-am gîndit la micșorarea decalajului. Printre măsurile luate se numără **reducerea vîrstei de atingere a performanței maxime la băieți, punîndu-se accent pe pregătirea la vîrste fragede, domeniu în care efectuăm o activitate de pionierat în lume.** Ca urmare, cu excepția juniorilor sovietici și a celor din R.D. Germană, recunoscuți pentru valoarea lor, am învins în ultima perioadă pe toți tinerii gimnaști pe care i-am întîlnit. Ne gîndim, de asemenea, **să organizăm mai bine cîteva centre puternice ale gimnasticii masculine,** la C.S.Ș. Reșița, Dinamo București, C.S.Ș. de gimnastică Timișoara, C.S.Ș. Bistrița, C.S.Ș. Sibiu și chiar în anumite secții în care s-au obținut rezultate bune, în ciuda unor condiții materiale mai puțin satisfăcătoare, la C.S.Ș. „Brașovia" Brașov, în primul rînd".

NOTA REDACȚIEI. *Opiniile antrenorului federal Adrian Stoica impun cîteva precizări. Astfel, aceleași dificultăți sînt întîmpinate și în alte țări, dar* sînt rezolvate, *pregătindu-se simultan puternice garnituri atît de fete cît și de băieți. Organizarea mai bună a gimnasticii feminine, la noi, a fost impusă de performanțele obținute în marile competiții, iar „fuga" antrenorilor spre secțiile feminine este din vina... antrenorilor înșiși. Așadar...*

După cum se vede, problema pusă în discuție este mai complexă decît părea la prima vedere. Dar, evident, este rezolvabilă. **Dacă fetele sînt mai receptive, mai harnice și mai ambițioase, băieții le pot ajunge printr-o pregătire psihologică minuțioasă, pe care trebuie s-o realizeze, în primul rînd, antrenorii. (În multe cazuri, tehnicienii au nevoie ei înșiși de cunoștințe în acest domeniu, astfel că se impun cursuri de reciclare în cadrul cărora să asimileze cunoștințe de specialitate sau să și le reîmprospăteze pe cele învățate în facultate). Este, de asemenea, nevoie de mai multă răbdare, atît din partea antrenorilor cît și a federațiilor de specialitate, de perseverență în pregătirea unor talente care se pot realiza într-un timp mai îndelungat, dar pot ajunge la performanțe de excepție.**

Poate că „punctul nevralgic", de fapt sursa unui mare procent din nereușita sportivilor în aceste discipline cu multe probe și mare pondere olimpică, se află în minima rezistență a antrenorilor. **Exodul înregistrat spre grupele feminine este generat de ușurința cu care aceștia își privesc meseria, de dorința lor de a ajunge rapid și fără eforturi mari la performanțe care să le ridice cota în lumea sportului și să le aducă grabnic foloase. Greșeala se produce încă de la selecție, moment în care sînt pierdute numeroase talente, de la băieți în special, dar și la fete.**

Avînd exemplul altor țări, care pregătesc simultan – la cel mai înalt nivel – și atlete și atleți, gimnaste și gimnaști, înotătoare și înotători, este evident că problema se poate soluționa. Ea necesită însă eforturi mari, continuitate, o reunire a forțelor alcătuite din tehnicieni, medici și psihologi, un sprijin material și moral substanțial al federațiilor. Am pus accentul pe forurile de resort pentru că AVEM IMPRESIA CĂ ȘI ELE S-AU LĂSAT DUSE DE CURENTUL GENERAL și, în goana după rezultate imediate, au acceptat și stimulat situația actuală.

FETELE SÎNT MAI BUNE DECÎT BĂIEȚII! Este o constatare fondată pe date reale. Dar BĂIEȚII POT AJUNGE – ȘI, DE CE NU?, ÎNTRECE – NIVELUL ACTUAL AL TOVARĂȘELOR LOR DE SPORT. Argumentele pentru realizarea acestui salt sînt cele arătate de specialiști, ceea ce rămîne este numai începerea unei acțiuni permanente de reconsiderare a șanselor și de afirmare a potențialului băieților în atletism, înot și gimnastică, în alte sporturi individuale.

Pagină realizată de **Hristache NAUM** și **Radu TIMOFTE**